Exam. Code: 0310
Sub. Code: 2678

2090

M.A. (Economics)-4th Semester

MAECO-402: Economics of Growth & Development-II

(In all mediums)

Time Allowed: 3 Hours Max. Marks: 80

NOTE: **Note:** Attempt 50% of Total Questions of Question Paper. Time: 2 Hours All will carry equal marks. Fraction will be lower digit.

-*-*-*-

I. Write short notes on *any ten* of the following in about 25-30 words each: -

(a) Change in composition of GDP with economic growth.
(b) Meaning of human capital
(c) Kuznets U curve
(d) Agriculture-industry interface
(e) Define urbanization
(f) Rosenstein's contribution to balanced growth theory
(g) Meaning of unbalanced growth
(h) Difference between aid and FDI (Two Main points of difference)
(i) Advantages of FDI in economic development
(j) Secular deterioration in terms of trade hypothesis
(k) Main argument of dependency school on international trade
(l) Define 'market'.
(m) Define 'state'.
(n) Main reasons of government failure
(o) Efficiency of the competitive market (10×2)

UNIT – I

II. Explain the relationship between economic growth and change in occupational structure. (15)

III. Why Augmented Kuznets curve is called as 'Augmented'? Elaborate on the empirical evidence provided in support of Augmented Kuznets curve. (15)

UNIT – II

IV. Explain Fei and Ranis model of agriculture-industry interface. Also show Lewis first and second turning points using suitable diagram. (15)

V. Write a detailed essay on reconciliation of balanced and unbalanced growth strategies. (15)

UNIT – III

VI. Out of three stories about trade and development relationship which one you prefer and why? (15)

VII. Critically analyze the changing role of MNCs in the emerging scenario. (15)

UNIT – IV

VIII. Provide an overview of the economic functions of the state. (15)

IX. Critically analyze role of market in a dynamic economy. (15)

-*-*-*-

(Hindi/Punjabi versions enclosed)

P.T.O.

नोट: किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दें। प्रत्येक भाग (1-4) से एक–एक प्रश्न का चयन करें। **प्रश्न–1 अनिवार्य है।**

-*-*-*-

1. निम्नलिखित में से किन्हीं दस प्रश्नों का उत्तर 25-30 शब्दों में दें:–

(क) आर्थिक विकास के साथ जी.डी.पी. की संरचना में बदलाव।

(ख) मानव पूंजी का अर्थ।

(ग) कुजनैट्स यू–कर्व।

(घ) कृषि उद्योग इंटरफेस।

(ङ) शहरीकरण को परिभाषित करें।

(च) संतुलित विकास सिद्धान्त में रोजेसटीन का योगदान।

(छ) असंतुलित विकास का अर्थ।

(ज) ए.आई.डी. और एफ.डी.आई. में अंतर के दो मुख्य बिंदु।

(झ) आर्थिक विकास में एफ.डी.आई. का लाभ।

(ञ) व्यापार की परिकल्पना के संदर्भ में धर्मनिरपेक्ष गिरावट।

(ट) निर्भरता का मुख्य तर्क अन्तर्राष्ट्रीय व्यापार का स्कूल।

(ठ) बाजार को परिभाषित करें।

(ड) स्टेट को परिभाषित करें।

(ढ) सरकार की विफलता का मुख्य कारण।

(ण) प्रतिस्पर्धी बाजार की दक्षता।

भाग–1

2. आर्थिक विकास और व्यवसायिक संरचना में परिवर्तन के बीच सम्बन्ध की व्याख्या करें।

3. क्यो कुजनैट्स वक्र को संवर्धित कहा जाता है? संवर्धित कुजनैट्स वक्र के समर्थन में किए गए अनुभवजन्य साक्ष्य पर विस्तार से बताइए।

भाग–2

4. कृषि उद्योग इंटरफेस के फे और रेनिस मॉडल की व्याख्या करें। आयुक्त आरेख का उपयोग करके लेविस पहले और दूसरे मोड़ को भी दिखाएं।

5. सन्तुलित और असंतुलित विकास रणनीतियों के सामन्जस्य पर विस्तृत निबन्ध लिखें।

भाग–3

6. व्यापार और विकास सम्बन्ध की तीन कहानियों में से, आप किसे पंसद करते हैं और क्यों?

7. उभरते हुए परिदृश्य में बहुराष्ट्रीय कम्पनीयों की बदलती भूमिका का गंभीर रुप से विश्लेषण करें।

भाग–4

8. राज्य के आर्थिक कार्यों पर विचार प्रकट करें।

9. गतिशील अर्थव्यवस्था में बाजार की भूमिका का गहन विश्लेषण करें।

-*-*-*-

ਨੋਟ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਭਾਗ (1-4) ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ **ਪੰਜ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

-*-*-*-

1. ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਦਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-

(ੳ) ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਸਹਿਤ ਜੀ.ਡੀ.ਪੀ. ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਪਰਿਵਰਤਨ।

(ਅ) ਮਨੁੱਖੀ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਅਰਥ।

(ੲ) ਕੁਜ਼ਨੈਟਸ ਯੂ-ਮੋੜ।

(ਸ) ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਦਯੋਗ ਇੰਟਰਫੇਸ।

(ਹ) ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਣ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕਰੋ।

(ਕ) ਸੰਤੁਲਿਤ ਵਿਕਾਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਰੋਜੇਸਟੀਨ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ।

(ਖ) ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਅਰਥ।

(ਗ) ਏ.ਆਈ.ਡੀ. ਅਤੇ ਏਫ.ਡੀ.ਆਈ. ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਬਿੰਦੂ।

(ਘ) ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਏਫ.ਡੀ.ਆਈ. ਦੇ ਫਾਇਦੇ।

(ਙ) ਵਪਾਰ ਅਨੁਮਾਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿਚ ਧਰਮ-ਨਿਰੱਪਖ ਨੁਕਸਾਨ।

(ਚ) ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਸਕੂਲ ਦੀ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ।

(ਛ) ਮਾਰਕੀਟ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।

(ਜ) ਰਾਜ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕਰੋ।

(ਝ) ਸਰਕਾਰੀ ਨਾ-ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ।

(ਞ) ਪ੍ਰਤਿਯਗੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਯੋਗਤਾ।

ਭਾਗ–1

2. ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਕਿੱਤਾ-ਮੁੱਖੀ ਬਣਤਰ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।

3. ਅਗਮੈਨਟਿਡ ਕੁਜ਼ਨੈਟਸ ਮੋੜ ਨੂੰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਿਉ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕੁਜ਼ਨੈਟਸ ਮੋੜ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਸਬੂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਦੱਸੋ।

ਭਾਗ–2

4. ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਇੰਟਰਫੇਸ ਦੇ ਫੀ ਅਤੇ ਰੇਨਿਸ ਮਾਡਲਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਲੈਵਿਸ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਮੋੜ ਬਿੰਦੂ ਵੀ ਵਿਖਾਉ।

5. ਸੰਤੁਲਤ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਲਤ ਵਿਕਾਸ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਮੁੜ-ਸਮਤੋ ਤੇ ਉੱਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ–3

6. ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਸੰਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਤਿੰਨ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਤੁਸੀ ਕਿਹੜੀ ਇਕ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਕਿਉ।

7. ਉਭਰਦੇ ਹੋਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿਚ ਏਮ.ਏਨ.ਸੀਜ਼ ਦੀ ਬਦਲਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ।

ਭਾਗ–4

8. ਰਾਜ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਬਾਰੇ ਇਕ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਉ।

9. ਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿਚ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ।

-*-*-*-